

บทที่ ๕

สรุป และข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ความศรัทธาและแนวทางปฏิบัติต่อพระเครื่องของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ๓ ประการ คือ ๑) ประวัติและพัฒนาการของพระเครื่องในสังคมไทย ๒) อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อความศรัทธาและพระเครื่อง และ ๓) ผลของศรัทธาและแนวทางปฏิบัติต่อพระเครื่องของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น ซึ่งการศึกษานี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น สรุปผลการศึกษาที่มีดังต่อไปนี้

๑) จากการศึกษาประวัติและพัฒนาการของพระเครื่องในสังคมไทย พบว่าพระเครื่องเป็นวัตถุมงคลที่สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นที่พึ่งทางใจ หรือเป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้า และพระสาวกองค์ใดองค์หนึ่งเท่านั้น โดยสร้างขึ้นมาจากวัตถุที่มีตามธรรมชาติหรือโลหะ มีจุดประสงค์ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นการทำเพื่อเป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้า หรือเทพเจ้าที่เคารพนับถือ โดยเชื่อว่าสามารถปกป้องคุ้มครองป้องกันภัย และได้เกิดวิวัฒนาการกลายเป็นรูปพระพิมพ์ ต่อมาความเจริญแพร่หลายของพระพิมพ์ สืบเนื่องจากการที่เป็นสิ่งของซึ่งทำกันได้ง่ายๆ แม้ผู้ที่ไม่ค่อยมีฐานะก็สามารถสร้างบุญกุศลจากการสร้างพระพิมพ์ เพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา หรือกิจกรรมตามความเชื่อศรัทธาของตนได้

มูลเหตุกำเนิดของพระเครื่องที่ชัดเจนที่สุด นับเป็น ๑,๐๐๐ กว่าปีมาแล้ว ตามตำนานการสร้างพระพิมพ์ ที่ขุดพบที่กรุวัด พระบรมธาตุ จังหวัดกำแพงเพชรนั้น บอกว่าพระพิมพ์หรือพระเครื่องที่กรุวัดพระบรมธาตุ และกรุอื่นๆ ในจังหวัด กำแพงเพชร พิชณุโลก พิษณุโลก และสุพรรณบุรี คติความเชื่อเกี่ยวกับวัตถุมงคลว่าเป็นสิ่งที่สามารถเหลือตนเองได้ในเวลาที่ประสบกับภัยอันตรายอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ภัยอันตรายอุบัติเหตุ แต่คนที่สวมใส่เครื่องรางพระเครื่อง

ไม่ได้รับอันตรายหรือบาดเจ็บเพียงเล็กน้อยและรอดตายอย่างปาฏิหาริย์ โดยความเชื่อดังกล่าวนี้นี้ ผูกโยงไว้กับศาสนาพราหมณ์ ซึ่งมีความเชื่อเรื่องพระเวทย์เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ฉะนั้น เมื่อปราชญ์ผู้รู้ทางพระพุทธศาสนา ต้องการนำพุทธศาสนิกชนของตนเข้าสู่ศาสนา จึงต้องใช้กุศโลบายต่างๆ เข้ามาช่วยเหลือหรือเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยใช้วัตถุมงคลนี้เอง เป็นตัวเชื่อมโยงด้านความเชื่อที่ศรัทธาเลื่อมใสในหลักธรรมคำสอน เพียงแต่ใช้อุบายที่ถูกจริตของผู้นับถือเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ของการสร้างพระเครื่อง ก็เพื่อให้พุทธศาสนิกชนเข้าถึงพระรัตนตรัย ถือเอาเป็นที่ระลึกเมื่อตนมีภัยเกิดขึ้นหรือในยามฉุกเฉินจำเป็น เช่น เมื่อเวลาต่อสู้ป้องกันตัว หรือมีอุบัติเหตุเป็นต้น กล่าวโดยสรุปก็คือ พระเครื่องสมัยต่างๆ ๓ สมัย ได้แก่สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์

๒) จากการศึกษาอิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อ ความศรัทธาและพระเครื่องพบว่า ศรัทธา มีความหมายที่กว้าง เป็นกลางๆ มิได้มีความหมายแคบเพียง “ความเชื่อ” อย่างเดียว เพราะยังมีความหมายอื่น ๆ เช่น ความเชื่อถือ ความเลื่อมใส การปลงใจเชื่อ การยอมปักใจเชื่อ ความไว้วางใจ ความมั่นใจ ความซื่อสัตย์ การยอมรับ การยอมตาย ลัทธิความเชื่อ ศาสนา ความจงรักภักดี ความศรัทธาเกิดจากสาเหตุใหญ่ ๆ อยู่ ๔ ประการ ดังได้แสดงมาบุคคลบางคนอาศัยเพียงการได้เห็นรูปหรือสดับเสียงจากผู้อื่นก็เชื่อ บุคคลบางคนยังไม่เชื่อในทันทีแต่จะเชื่อหลังจากได้คิดตรองด้วยตนเองเป็นอย่างดีแล้ว และบางคนแม้สดับมาจากคนอื่นก็ยังไม่เชื่อ แม้คิดตรองด้วยตนเองเป็นอย่างดีแล้วก็ยังไม่เชื่อ แต่จะเชื่อก็ต่อเมื่อได้ปฏิบัติทดลองดูผลที่เกิดขึ้นเป็นเช่นไรจึงจะยอมเชื่อต่อผลที่ปรากฏ ซึ่งบุคคลประเภทหลังนี้ เป็นบุคคลที่ไม่เชื่อง่าย มีศรัทธาตั้งอยู่บนฐานของปัญญาอย่างแท้จริง เพราะทราบใดก็ยังไม่ได้พิสูจน์ทดลองความรู้ที่ตนได้สดับรับฟังมาหรือได้คิดค้นด้วยตนเอง จนรู้ด้วยใจ รู้ด้วยปัญญา ก็จะยังไม่เชื่อในทันที อิทธิพลของพระเครื่องที่มีต่อความศรัทธาของชาวพุทธในสังคมไทย มีผลหลายด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจและด้านพิธีกรรมที่เชื่อว่าเป็นศักดิ์สิทธิ์สามารถปกป้องคุ้มครองให้พ้นจากอันตรายเป็นสิ่งมงคลที่สามารถทำให้มีความสุข และด้านพุทธศิลป์ที่เป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้า

๓) ผลของศรัทธาและแนวทางปฏิบัติตนต่อพระเครื่องของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น พบว่าความศรัทธาต่อพระเครื่องในฐานะเป็นเครื่องเตือนใจ เช่น ทำให้มีสติระลึกในการทำมาคืออยู่คืออย่าเผลอไปทำความชั่ว มีความละเอียดใส่ใจของตนเอง รู้จัก

อดทนต่อการทำงานทำความดี ไม่ย่อถอย อ่อนแอ แต่เข้มแข็งมีที่พึ่งทางใจ มีการใช้หลักสมาธิจาก การอาราธนาพระเครื่อง และควบคุมตัวเองไม่ละเมิดต่อศีลธรรม โดยมีความศรัทธาและเชื่อว่า พระเครื่องที่ตนสวมใส่อยู่นั้นนำมาใช้ในฐานะเป็นวัตถุมงคลที่มีผลต่อความมั่นใจ ในการปฏิบัติงาน เช่น แคล้วคลาดปลอดภัย เมตตามหานิยม เป็นเสน่ห์แก่ผู้พุดคุยด้วย ทำให้คนรัก คนเห็นใจ ทำงานได้สะดวกไม่ติดขัด ไปสถานที่แห่งใดก็ปลอดภัยปราศจากอุบัติเหตุภัยร้าย ต่างๆ เป็นต้น แนวทางการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการนับถือพระเครื่อง เช่น ทำให้ผู้ สวมใส่มีสติและทำบุญ บริจาคสิ่งของช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ รักษาศีล ๕ ตามหน้าที่ของ พุทธศาสนิกชนที่ดี และเข้าวัดฟังธรรมปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน และนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีสติ รอบคอบและรู้จักใช้ปัญญาพิจารณาเหตุและผลในการทำหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจของประชาชน

นอกจากเจ้าหน้าที่ตำรวจจะได้ฟังพุทธคุณในพระเครื่องแล้ว ยังได้รับความรู้ทาง ศาสนาตั้งแต่หลักคำสอนก่อให้เกิดสมาธิในการเพ่งพระเครื่อง ความรู้ทางศาสนาตั้งแต่หลัก คำสอน พิธีกรรมทั้งของพระพุทธศาสนา และศาสนาพราหมณ์ รวมทั้งทั้งลัทธิต่างๆ เพิ่มขึ้นด้วย

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

สำหรับการศึกษครั้งนี้ ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะใน ๒ แนวทาง ดังนี้

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ในระดับปัจเจกบุคคล ควรตระหนักในการสวมใส่พระเครื่องทุกรุ่นหรือทุกสำนัก ที่ตนนำมากราบไหว้บูชา เพื่อจะได้เป็นเครื่องเตือนสติให้ตนทำความดี ละเว้นความชั่วทางกาย ทางวาจา อันได้แก่ การไม่เอารัดเอาเปรียบประชาชนที่เข้าไปติดต่อประสานงานในทุกระดับ พึงให้ความช่วยเหลือไปตามหน้าที่ของตนอย่างเต็มศักยภาพและครบถ้วน ถ้ามงานนั้น เกินกว่า หน้าที่ของตน ก็ไม่ควรดูค้ายหรือนิ่งเฉย ควรรับรายงานต่อผู้บังคับบัญชาเบื้องสูงกว่าตนต่อไป ส่วนทางจิตใจ พึงเป็นผู้มีจิตสาธารณะหรือจิตอาสา สามารถที่จะให้การช่วยเหลือประชาชน ทั้งในขณะปฏิบัติหน้าที่และเมื่อคนไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ (ไม่ได้เข้าเวร) เช่น พบเจอประชาชนมีเหตุ อันตรายหรือประสบภัย ก็จะต้องรีบเข้าไปช่วยเหลือ สอบถามและดำเนินการให้เหมาะสม กับการเป็นตำรวจของประชาชน เป็นที่พึ่งแก่พวกเขาได้

๒) ในระดับกลุ่มเพื่อนๆ ดำรงด้วยกัน ก็ควรให้เกียรติในการเคารพนับถือ พระเครื่องของแต่ละบุคคล ไม่ควรวิพากษ์วิจารณ์ให้เสื่อมเสียทางใดทางหนึ่ง เนื่องจากพระเครื่อง เป็นความเชื่อส่วนบุคคล ไม่ได้ส่งผลกระทบใดๆ ต่อเพื่อนร่วมงานหรือการทำงานร่วมกัน ฉะนั้น เมื่อเป็นสิทธิส่วนบุคคลในการเคารพ นับถือสิ่งใดๆ ก็ไม่ควรเข้าไปจนเสียหาย แต่ควรแนะนำให้ เหมาะสม เช่น การนับถือพระเครื่องควรเป็นไปเพื่อเป็นที่พึ่งทางใจ เป็นที่ระลึกถึงพุทธคุณ ธรรมคุณ และสังฆคุณ ตลอดจนความดีของพระเกจิอาจารย์ผู้ปลุกเสกพระเครื่องที่เขา นับถืออยู่นั้น เช่น พระรอด พระกริ่ง สมเด็จวัดระฆัง โฆสิตาราม กรุงเทพมหานคร ที่เป็นพระเครื่องอันดับต้นๆ ในเมืองไทย มีคุณค่าด้านจิตใจสำหรับผู้เคารพกราบไหว้บูชา หรือพระเครื่องรุ่นเบญจภาคี ซึ่งมี ผู้คนนับถือจำนวนมาก เป็นต้น และผู้นับถือพระเครื่องจะต้องปฏิบัติอยู่ในศีลธรรมอันดีงามด้วย พระเครื่องจึงจะป้องกันภัยอันตรายได้ ไม่นำไปใช้ในทางที่เป็นโทษต่อคนอื่น เช่น สวมไป ทำโจรกรรม เป็นต้น เนื่องจาก พระเครื่อง ได้ถูกปลุกเสกด้วยพระปริตรและคาถาอาคมโบราณ หลายแขนง จึงทำให้ผู้นับถือได้รับอานิสงส์ในการสวมใส่ด้วย (ผู้มีมานและสมาธิเป็นผู้ปลุกเสก เป็นส่วนใหญ่)

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑) ศึกษาวิเคราะห์พระเครื่องในฐานะที่เป็นเหตุให้บุคคลปฏิบัติธรรมตามหลักกุศล กรรมบถทางพระพุทธศาสนา

๒) ศึกษาวิเคราะห์พระเครื่องในฐานะที่เป็นเครื่องระลึกถึงพุทธานุสติกกรรมฐาน

๓) ศึกษาวิเคราะห์การนับถือพระเครื่องในฐานะที่เป็นเหตุให้บุคคลเข้าถึงบุญกิริยา วัตถุตามหลักพระพุทธศาสนา

๔) ศึกษาวิเคราะห์การนับถือพระเครื่องในฐานะที่เป็นเหตุให้บุคคลปฏิบัติธรรม ตามหลักไตรสิกขาทางพระพุทธศาสนา